

"H'AK SALBATU DU EUSKERA".

Orixe esan digu euskalzain oso batek. H'ak salbatu ba'du Euskera, toki ederean gaude...! Salbatu, ez dakit; baña, eragozpen galantak ipiñi, baj. Salbatu? Nundjk eta zeñengandik salbatu? Bera bai salbatu dala Hiren Euskera Batuari esker!

Bayonako Zina Eta Mezua deritzan agerpenak, izen zerrenda bat du berekin. Zerrenda orretako sail batek baj, oiek beuren buruak salbatu dituzte Euskera Hatxedun Batuari esker. Euskeraren aginpidea euren eskuetan dago. Eta gaur, Euskera, bej emankorra da.

Aspaldi onetan or ari dira Euskalzaindjaren ganako begjrune eta errespeto eskatzen; eurok egun batean ukatu ziotena. 1971'garrenean ain zuzen, iraultza egin zutenean Euskaltzaindjaren bizkarretjk.

"Euskal Idazleen Elkarteko lagun geranok,

1970 —garreneko Martxoaren 29-an, BATASUNAREN
KUTXA ljburuan agertzen diren euskerazko
idaz-moldeak aztertu ondoren, erabakiok artu ditugu:

1/. Liburuaren argitaraziotik 1971-garreneko
azken egun arte, hemen agertzen djren
moldeez eta erregelez baliatuko gara."

BATASUNAREN KUTXA: "Gabriel Areztik eta Xabier Kintanak moldatutako liburua" dio bjarren orrialdean eta azalean berriz, auxe: "Mitxelenaen promesa-ren pean". Ondoren datoz (9 orr.) Kutzaren Giltzarjen Oharrak, Patxi Altunak, J.L. Alvarez Emparantzak eta Gabriel Areztik siñatua.

Ondoren dator (13-15) or aurrean idatzitako BAIONAKO ZINA ETA MEZUA.

Euskaltzajndiari bizkarra emanda zebiltzen, Luis Mitxelena eurengana erakarri ondoren. Lujs Mitxelena jaunak "argumento bjológjco" aitatu zuen bere erabakia garbitzeko: Zarrok ilko zerazte eta gazteok bjzjko eta irabaziko.

Arantzazuko billeran, 1968, Batu au sortu zan egunean, itz gogor askoren artean, au entzun ornen zan: Ilko zerazte! Bai, danok ilko gera; baña, eriotzak edonola egjten ditu bere aukerak...

Baionako Zinu eta Mezu'aren irugarren atalak onela dio:

"3/ Bitarte horretan hartutako zuzenketa guztiak
eta liburua bera, Mitxelena jaunari emanen
zajzkio orduan giltzarjen eskuetatjk, et berak
erabaki beharko duena behin eta betiko beteko
dugu."

Baña, Mitxelena ez zan Euskaltzaindja; ajetako bat besterik ez zan. Batek erabakia beste guztjak "behin eta betiko" beteko dute. Etorkizuneko gazteek ez dute ezer aldatzerjk. Eurok iraultza egin zuten, ajtaren etxeko gurdia anka-z-gora bota zuten, Paris'tik berri bat ekartzeko. Ango Majatzeko (1968) ikasle gazteen iraultza, oiartzuna izan zuen Arantzazun (1968). Baña, "behin betjra"; ez da geiago

iraultzari eskurik emango. Zapuztu dira ondorengo iraultza guztiak. Eta, Hatxea da iraultza orren "Símbolo Plástico". Guk ez degu izen ori asmatu.

Dudarik badezu jrakurri seigarren Zinaren atala:

"6/ Hemen hartutako erabakjak beteko ditugula
zin egiten dugu geure ohoreagatik.

Baionan, 1970-garreneko Bazko-jgandean.

Eibarren, 1970-garreneko lehen maiatzean."

Au da Euskaltzaindia berriaren sustrajetako arra. Iraultza egin dute Euskaltzaindjaren aurka eta Euskaltzaindia berriaren jabe egin dira. Iraultza egin dute, aurrera egin bearrean, atzera eta 50 urtez betetako lanak baztertu eta bide berria atzeruntz artu. Bitarte orretan, euren bide berri ori artuko ez dutenak madarikatu:

"LUR/KRISELU/HATSAPENAK euskeraren batasunaren serbitsuan jartzen djra. Beren hautapen-kontseiluak, Gabrjel Aresti, Xabier Kintana, Ramon Sazarbitorja eta Ibon Sarasolarekin osaturik dagoenak euskal gaiztoko dialekto mordoiloetan idatzitako lanak ukatuko djtuela jakin-araziten du, eta bide batez euskeraren batasunik nahi ez duten euskaldunak euskeraren eta Euskalerriarren etsajak direla deklaritzen du." (Euskal Elerti, 69. LUR editoriala. Donostia. 1969. 547 orrialdean).

***

Auek zjran bide berrietako gazteak; baña Gaztetasunaren gaitza berez sendatzen da. Orain zartzarorako bidean daude. Euskera bei emankorra gertatu danean, kontuz ez dedin errapera iñor gerturatu Hatxea eta Batasun atzerakoi orj artzen ez dutenak. Iraultza egiña dago "behjn betirako". Gaurko gazteok arazo orretan ez dezute ezer egiterik; dana dago betirako ondo lotua ("atado y bien atado". beste arrek esan zuena berbera).

Asmo guztiak, ordea, ez zeuden orretarako. Don Manuel Lekuona, Euskaltzaindiaren lendakaritzatik une orretan bota zuten. 1924'garren urtean, Gazteiz'ko Seminarjoan, Kardaberaz Akademia sortzailleen buru zan. Eta, 1970'ean, Kardaberaz'en 40 urtemuga aitzaki zala, Akademia ura berri genduen eta berriro. Don Manueleri lendakaritza eskeiñi, ordurarte Euskaltzaindiak agindutakoak betetzeko asmoz. Bereala inguratu ziran berreun lagun, gejenak idazleak: Lino Akesolo, Santj Onajndja, Augustin Zubikarai, Anbrozi Zatarain, Urrestarazu "Umandi". Aita Laffite, Gabriel Manterola, Damaso Intza, Nemesio Etxaniz, Antonio Labayen, Jaime Kerejeta, Zaitegj Jokin, Yon Oñatibia, Bedita Larrakoetxea (Shakespeare'ren 37 lanak bizkaiera euskeratuak), Onaindia Alberto, eta abar eta abar...

Geroago, Euskaltzaindi berria, bideak utzita, ertzeraño zebillela ikusirik, Kardaberazitik Euskerazaintza Erri-Akademia sortu genduan, Madrid'eko Jaurlarjtzatjk eskubideak lortu ondoren, Gazteizikotik ere bai, lortu genduzen.

Zaarrak ornen gera eta esiz inguratu eta iltzen utzi, beste erremediorik ez ornen degu. Baña, ideiak ez dira lotuta iltzen. Arrazoa geuk degu; gauzak oker egin ziran eta indarkeriz mundu guztiari ezarri. Gaur egun Euskeratik bizi dira zenbaitzuk eta ortik jan nai ba'dezu, Euskaltzaindiak esandakoa bete bearko dezu. Baña, gu ez gera Euskeratik bizi, ez orain eta ez leenago. Orduan Euskerarj serbjtzea, poltxa zjmurtzea zan bizjrk eusteko. Lan pozgarrja. Bizjrk eutsi djogu beartsu zanean; ez dezaigutela il, orain aberats bjurtu danean.

Anes Arrinda
1994